

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНЬКОГО»
Кафедра західних і східних мов та методики їх навчання

Юмрукуз А. А.

Методичні рекомендації до практичних занять
з дисципліни «Стилістика основної іноземної мови» для студентів
3-го року навчання спеціальності 014 Середня освіта (Мова і
література (турецька))

Одеса, 2022

Рекомендовано Вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського» (протокол № від 2022 р.)

А. А. Юмрукуз

Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Стилістика основної іноземної мови» для студентів 3-го року навчання спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (турецька)). Одеса, Магістр. 2022. 45 с.

Рецензенти: кандидат філологічних наук, доцент Жаборюк І. А.

викладач турецької мови та літератури Норгалієва А. Т.

Методичні рекомендації покликані допомогти студентам 3-го року навчання у виконанні практичних завдань в межах тем, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни «Стилістика основної іноземної мови» спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (турецька)). Посібник має на меті поглибити знання здобувачів освіти зі стилістики турецької мови та сприяти формуванню лінгвістичної і соціокультурної компетентностей студентів.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	4
KONU 1. Uslup bilimi: ana kavramları	5
KONU 2. Grafik Seviyesindeki Araçlar	11
KONU 3. Ses Seviyesindeki Araçlar	15
KONU 4. Sözcük Seviyesindeki Araçlar.....	19
KONU 5. Cümle Seviyesindeki Araçlar	31
KONU 6. Gazetecelik Üslubu	34
KONU 7. Siyaset Üslubu	36
KONU 8. Edebiyat Üslubu	39
KONU 9. Her Günkü Konuşma Üslubu	43
KAYNAKÇA	44
SINAV SORULARI	45

ПЕРЕДМОВА

Відповідно до рекомендацій Ради Європи, освітньо-професійної програми спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (турецька)) та робочої програми навчальної дисципліни «Стилістика (основна іноземна мова)» результатом вивчення згаданої дисципліни повинно стати набуття знань щодо предмету та завдань дисципліни, зв'язку стилістики з іншими науками; особливостей стилів турецької мови, засобів емпатизації відповідно до певного стилістичного реєстру; а також вмінь визначати у контекстах стилістичні прийоми різних рівнів та типів; встановлювати співвідношення мовних рівнів та засобів стилістичної виразності для кожного контексту; визначати функціональне навантаження кожного прийому зокрема та групи прийомів; аналізувати мотиви, ідеї та імплікації контекстів відносно тих стилістичних прийомів, що визначають їхнє призначення; розкривати стилістичний потенціал кожного елемента контексту залежно від їхнього стилістичного навантаження. Запропоновані методичні рекомендації спрямовані на поглиблення зазначених знань здобувачів освіти зі стилістики турецької мови, формування їхньої лінгвістичної та соціокультурної компетентностей під час опрацювання навчального матеріалу на практичних заняттях.

Методичні рекомендації містять дев'ять розділів, що відповідають темам практичних занять за програмою навчальної дисципліни, список екзаменаційних питань та перелік джерел рекомендованої літератури.

У списку рекомендованої літератури пропонується перелік базової та додаткової літератури, яка наявна в бібліотеці університету, а також інформаційних ресурсів за фахом.

KONU 1. Üslup bilimi: ana kavramları

1. Aşağıdaki makaleyi okuyup sorulara cevap veriniz.

- http://grinch-home.at.ua/publ/suchasna_ukrajinska_literaturna_mova/stilistika/stilistika_jak_lingvistichna_nauka_i_navchalna_disciplina/58-1-0-208
- Türkiye de İlk Stilistik Çalışmaları: LEO SPITZER ve İzleyicileri
<https://docplayer.biz.tr/10562749-Turkiye-de-ilk-stilistik-calismalari-leo-spitzer-ve-izleyicileri.html>

1. Üslup biliminin ana amacı nedir?
2. Üslup bilimi ne ile ilgeleniyor?
3. Hangi üslup tarzları biliyorsunuz?
4. Türkiye’de stilistik nasıl geliyordu?
5. Türkçe stilistiği inceleyen araştırmacılardan kimi biliyorsunuz?
6. Spitzer’in stilistik ve dil anlayışını nasıl açıklayabilirsiniz?

2. Aşağıdaki makaleyi okuyup sonraki sorulara cevap veriniz.

1. Karahancı. Üslup Belirleme Girişimlerine Dil Verileri Üzerinden Yaklaşmak

1. Üslup kavramının incelemesine hangi yaklaşımları var?
2. Üslup incelemesi ile dil incelemesi arasındaki ilişki nedir?
3. Üslup incelenmesinin hangi yöntemleri var?
4. Üslup kavramının hangi anlamları var?

3. Aşağıdaki metinlerin hangi üslup tarzına ait olduklarını açıklayınız.

A.

Göreve giden itfaiye aracı devrildi: 4 personel hayatını kaybetti

Bursa'nın Orhaneli ilçesinde kaza ihbarına giden itfaiye aracı şarampole devrildi. Kazada 4 itfaiye personeli hayatını kaybetti.

İtfaiye ekipleri, saat 10.00 sıralarında Orhaneli ilçesi, Nalınlar Mahallesi'ndeki orman deposu mevkinde yaralamalı trafik kazası ihbarı aldı. Ekipler, kazaya müdahale etmek için 16 RK 960 plakalı itfaiye aracı ile yola çıktı.

Olay yerine yaklaşık 200 metre kala, yağış nedeniyle kayganlaşan yolda sürücüsünün kontrolünden çıkan itfaiye aracı, şarampole devrildi. İlk belirlemelere göre kazada 4 itfaiye personeli hayatını kaybetti.

Kimlikleri belli oldu

Bursa'nın Orhaneli ilçesinde kaza ihbarına giden itfaiye aracının şarampole devrilmesi sonucu hayatını kaybeden 4 personelin kimliği belli oldu. Hayatını kaybedenlerin itfaiye çavuşu İsmail Kaya, itfaiye eri Sinan Amil, itfaiye destek personeli Aydın Doğru ve Yunus Akşit olduğu öğrenildi.

B.

Evvel zaman içinde, kalbur zaman içinde dağların ardında, derelerin ötesinde bulunan bir köyde yaşlı bir çiftçi varmış. Bu çiftçi çok hastaymış. Bu çiftçinin geride bırakacağı beş tane çocuğu varmış. Diğer dünyaya göç etmeden önce bu beş çocuğuna bir hayat dersi vermek istemiş. Sıkıntılı bir durum olduğunda beraber çalışabilsinler, birbirlerinden güç alabilsinler istemiş.

Sabah güneş doğunca tüm çocuklarını yanına çağırır. Sonra hepsine bir göz gezdirip ortanca oğluna seslenmiş. Git ve bahçeden bir sürü koparılmış, kesilmiş dal getirmesini istemiş. Oğlan dal parçalarını getirince hepsini odanın bir kenarına koymuş. Babası ise sessizliğini bozarak her biriniz bu dal parçalarından bir tane alsın, demiş.

Bunun üstüne her çocuk birer tane dal parçası almış. Ardından oğullarına o dalları kırmalarını istemiş. Bunun ardından her çocuk teker teker o dalları kırmış. Hiçbiri zorlanmadan kırır vermiş. Olayın ne olduğunu anlamaya çalışıyorlarmış hala.

Ardından yaşlı çiftçi yatağında doğrulmuş. Biraz dal parçası istemiş. Almış eline bir ip ve bu dal parçalarını birbirine bağlamış. Kalın bir hale gelen dal parçaları artık daha kuvvetliymiş. Bu yaptıklarını beş oğlu halen merakla izliyormuş. İç sesleriyle, acaba ne yapacak diye düşünüyorlarmış. Yaşlı çiftçi ip ile bağlayarak oluşturduğu dal parçalarını her oğluna teker teker kırdırtmayı denemiş. Kim ne kadar kuvvet uygularsa uygulasin hiçbiri kıramamış.

Ç.

Ömer: Merhaba!

Deniz: Merhaba! Benim adım Deniz. Sizin adınız ne?

Ömer: Benim adım Ömer.

Deniz: Memnun oldum.

Ömer: Ben de memnun oldum.

Deniz: Nasılsınız?

Ömer: Teşekkür ederim, iyiyim. Siz nasılsınız?

Deniz: Teşekkür ederim, ben de iyiyim.

C.

Yüreğime kör düğümler atıldı,
Çözemedim, çözülmüyor Sultanım,
Yıllar yılı kaderimin hükmünü,
Bozamadım, bozulmuyor Sultanım.

Yollarıma tuzak konmuş bir kere,
Güvenim yok haftalara günlere,
Zamanın tesbihi saçıldı yere,
Dizemedim dizilmiyor Sultanım.

Bu bendeki çölün suya çağrısı,
Fecir vakti yıldızların ağrısı,
Bu diyarlar güzel ama doğrusu,
Gezemedim, gezilmiyor Sultanım.

Barış umdum şu yılların kaçından,
Kan döküldü bulutların saçından.
Gök mâviyi, gün ışığı içinden,
Süzemedim, süzülüyor Sultanım.

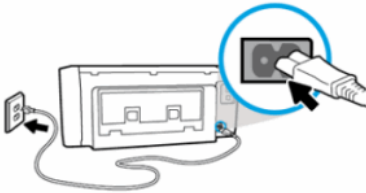
Sana dert dökmeye yetmiyor bir gün.
Kâğıt bile mısralardan tedirgin.
Vakit gece, kalem hasta, göz yorgun,
Yazamadım, yazılmıyor Sultanım

D.

Güç düğmesini veya anahtarını açtığınızda yazıcı çalışmıyor veya yanıt vermiyor.
Hiçbir ışık yanmıyor ve yazıcıda herhangi bir ses veya hareket yok.

Yazıcınızın güç kaynağını tanımlayın ve aşağıdaki bölümlerden bununla ilgili olana bakın.

- Dahili güç kaynağına sahip yazıcı



- Harici güç kaynağına sahip yazıcı



- Pil güç kaynağına sahip yazıcı



Sorunun kaynağını bulamıyorsanız, yazıcı çalışma denetimi yapmak, sorunun yazıcıdan mı yoksa bilgisayardan mı kaynaklandığının belirlenmesine yardımcı olabilir.

Yazıcı çalışma testi yapmak için şu adımları izleyin.

- 1 Hem yazıcı hem de bilgisayarın kapalı olduğundan emin olun.
- 2 Kabloyu yazıcının arayüz konektöründen çıkarın.
- 3 Sayfa besleyiciye A4 boyutlu kağıt yüklendiğinden emin olun.
- 4 **⏻ Stop** düğmesini basılı tutun ve yazıcıyı açmak için **⏻** güç düğmesine basın. Sadece **⏻** güç düğmesini serbest bırakın. Yazıcı, çalışma kontrolünü başlattıktan sonra **⏻ Stop** düğmesini serbest bırakın.

E.

Anayasamızın 36'ncı maddesi hükümlerine uyarak Cumhurbaşkanımız Atatürk'ten aldığım emir üzerine bu yıla ait nutuklarını okuyorum.(Alkışlar)

Sayın milletvekilleri,

Hepinizi sevgi ve saygı ile selamlarım...

Geçen yıl aziz Kamutay arkadaşlarıma ulus ve ülke için ne gibi verimli işler başarmak istediğimizi açıklamıştım. Bu gün de bunlardan hangilerinin bu yıl içinde yapıldığını bildirmek isterim.

Sayın arkadaşlarım,

Her şeyden önce size kıvançla arz edeyim ki ulus ve ülke geçen yılı tam bir huzur ve sükün içinde yükselme ve kalkınma çalışmaları ile geçirmiştir.

Uzun yıllardan beri süregelen ve zaman zaman gergin bir şekil alan Tunceli'ndeki toplu haydutluk olayları belli bir program içindeki çalışmalar sonucu kısa bir sürede ortadan kaldırılmış, bölgede bu gibi olaylar bir daha tekrarlanmamak üzere tarihe aktarılmıştır.(Bravo sesleri)

Cumhuriyetin getirdiği bütün iyiliklerden yurdun diğer evlatları gibi oradakiler de tam anlamı ile yararlanacaklardır.

Özel idare ve belediyelerin bu yılki çalışmaları; geçen yıllardakinden çok daha verimli olmuştur.

KONU 2. Grafik Seviyesindeki Araçlar

1. Aşağıdaki makaleleri okuyup sorulara cevap veriniz.

- Микитюк І. М. Графічні засоби як носії прагматичного значення у тексті (http://www.rusnauka.com/SND/Philologia/7_mikitjuk.doc.htm)
- Куликова М. Н. О соотношении понятий «Графические стилистические средства», «Фонографические средства» и «Фонографическая стилизация» (<https://cyberleninka.ru/article/n/o-sootnoshenii-ponyatiy-graficheskie-stilisticheskie-sredstva-fonograficheskie-sredstva-i-fonograficheskaya-stilizatsiya/viewer>)

1. Hangi grafik araçları biliyorsunuz?
2. Grafik araçlarının ana amacı nedir?
3. Grafik araçlarının hangi görevleri var?
4. Grafon ne demek? Onun tamamlanmasıyla ilgili hangi sorular var?
5. Grafik ve fonografik aracı nelerdir? Arasındaki farkı nedir?

2. Aşağıdaki terimleri Türkçe'ye çeviriniz.

курсив-

капіталізація –

розрядка -

мультиплікація -

дефісація -.....

факультативні лапки -

три крапки -

графон -

3. Aşağıdaki metinlerde grafik araçları bulup bunların görevlerini açıklayınız.

Kim kurttan yana?

Kurt ve kuzu öyküsünü yüz kişiye anlatıyoruz. Onlara bu öyküde kimin tarafını tuttuklarını soruyoruz: Kurdu mu, yoksa kuzunun mu?

Çoğu kişi kuzudan yana çıkıyor. Kötü olan kurt, iyi olansa kuzu diyorlar. Kötülüğü kurda, iyiliği ise kuzuya yakıştırıyorlar.

Eğer, iyinin ve kötünün herkes için aynı olduğunu düşünüyorsak, bu öyküde iki seçenek görünüyor:



• Ya kurt kuzuyu, mideye indirilmeye izin vermesinin iyi bir şey olduğuna, başkaları için kendini feda ettiğini bilmenin iyi olduğuna, yutulmaya izin vererek iyi bir davranışta bulunacağına ikna etmeyi başarır;

• Ya da kuzu kurdu, yemek için öldürmenin kötü olduğuna, gücünden yararlanmanın kötü olduğuna, güçlü olmanın kötü olduğuna ikna etmeyi başarır.

İnsanların çoğu, ikinci çözüm yolunu seçecektir. Kuzunun kendi iyi ve kötüsünü kabul ettirdiği, kurdu kendini suçlu hissettiği, utandığı ve sonunda kuzuyu yemeye cesaret edemez duruma geldiği seçeneği.

İnsanlar genellikle kötüyü güçlülere, iyiyi de zayıflara yakıştırır.

Yeni ceketin iğrenç!

Hügo'nun yeni bir ceketini var. Siyah deri, sırtında yazıları olan, içinde dört, önünde iki ve yan tarafında da tek cebe

GILGIN MUCİTLER



Mucitlerin Gizemli Dünyası	5
Nasıl Bilim İnsanı Olunur?	8
Bilimsel Terimleri Öğrenelim	9
Albert Einstein	14
Thomas Alva Edison	42
Aleksander Graham Bell	62
Wright Kardeşler	78
Louis Pasteur	94
Johannes Gutenberg	112
Isaac Newton	128
Galileo Galilei	142
Arsimet	160

sunuş

ACAYİP ŞEYLER DİZİSİ'NİN çok meraklı, çok heyecanlı ve çok sabırsız okuyucuları bir kez daha merhaba!

Biliyorum! Biliyorum! Biliyorum! **Şu Acayip Hücre** kitabı gereğinden fazla gecikti. Ama bana da hak verin. Hücre konusu, gerçekten çok acayip.

Şu Acayip Atom kitabını yazarken, "Bir daha bu kadar küçük bir şey hakkında kitap yazmaya kalkmayacağım, çok zor oluyor!" diye sızlanıp durduğumu hatırlarsınız.

Hücre kitabına başladığımda "Oh! Bu hiç değilse atomdan milyonlarca kat daha büyük!" diyordum. Evet, hücre atomdan büyük olmasına büyüktü ama yine de çok küçüktü.

Sadece küçük olmakla kalsa iyi, bugüne kadar karşılaştığım en acayip şeydi hücre..

Ş u A c a y i p H ü c r e

6-C sınıfından, "Uvaaaaa!" diye bir ses yükseldi. Ardından da zil çaldı...

İşte eğitim öğretim diye ben buna derim arkadaş. Biz daha altıncı sınıftayız ve mikroskop ile soğan zarındaki bitki hücrelerini inceleyeceğiz. Bu hızla gidersek, liseye kalmadan atomu parçalarız yemin ediyorum...

- Taco! Duydun mu oğlum! Unutma sakın soğanı.

- On senedir bu okuldayım böyle bir şey ne duydum ne işittim...

- İkisi de aynı şey!

- Ne diyorsun?

- "Ne duydum ne işittim" dedin ya. İkisi aynı şey; duymak, işitmek demektir.

- Mapeker, git başımdan!

- Mapeker değil Mah-pey-ker! Ay gibi güzel yüzlü demek.

- Tuzlayım da kokmayasın!

- Öğretmenim! Öğretmeniiiiim! İtris bana hakaret etti!

- İtris değil, İdris!

- Hadi çocuklar! Hadi çocuklar!

ğ. Bilim insanı hata yapmaktan korkmaz.
(Buna en iyi örnek Edison'dur.)

Bilimsel Terimleri Öğrenelim

Veri

Deneyler sonucunda, doğruluğu herkes tarafından kabul gören bilgilere denir.

mesela

Yağmur yağınca yerler ıslanır.
(Bunu herkes bilir.)

Sarımsak yenince ağız kokar.
(Bunu da herkes bilir ama nedense bazıları bilmezmiş gibi yapıp, sarımsak yeme konusunda gerekli tedbirleri almaz.)

Güneş her sabah Doğu'dan doğar.
(Güneşin doğuşunu seyretmenizi tavsiye ederim.)

Hipotez

Olayı ya da problemi çözmek için kullanılan geçici fikirlerdir. Konuyla ilgili ve mantıklı olmalıdır.

hipoteze örnek

Bir aile bir haftalığına tatile çıkıyor. Dönüşte, evde unuttukları papağanın ölmüş olduğunu görüyorlar. Baba, papağanın ölüm sebebini "çok konuşmak" olarak tahmin ediyor. İşte bu bir hipotezdir.

Yapılan otopsi sonucunda papağanın "açlıktan öldüğü" anlaşılıyor. Hal böyle olunca babanın hipotezi yanlış bir hipotez olur. Yani doğruluğu ispatlanamamıştır. Eğer ev halkı papağanın açlıktan ölmüş olduğunu tahmin etmiş olsalardı, doğru bir hipotez kurmuş olacaktı.

HİPOTEZİN BAŞLICA ÖZELLİKLERİ

- ✓ Hipotez, elde edilen verilerle ters düşmemelidir. Hatta onları güçlendirmelidir.
- ✓ Problemin çözümünde yol açıcı olmalıdır.
- ✓ Yeni çözümler üretmelidir.
- ✓ Yeni deney ve gözlemlere imkân sağlamalıdır.
- ✓ Gerçek olmadığı anlaşılınca hemen terk edilmelidir.

Teori

Büyük bir bilim adamı olmak isteyen (yahut ileride hayatın kendisine ne getireceğini bilemeden çalışan) araştırmacı, bir hipotez üzerinde çalışır. Çalışır, çalışır, çok çalışır. Yeterli miktarda (sayısı bilinmez) deneme yapıp da önerisini doğrulayabilirse işte buna "teori" denir. Güzel anlattık değil mi?

Eğer bu teori, başka araştırmacılar tarafından da desteklenir ve evrensel olarak kabul görürse, o zaman "kanun" adını alır. Kanun olarak tanımlanan kavramlar, genellikle bir kural, bir formül veya eşitlikle ifade edilir: $E=m.c^2$ veya "maddenin korunumu kanunu" gibi...

Bir kurbağa dört bacaklıdır. Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe ve Cuma günü bizzat 5 kurbağayı ayrı ayrı yakalayıp bacaklarını saydım. Her defasında da kurbağanın dört bacağının olduğunu gördüm.

Açıkliyorum: "Bütün kurbağalar dört bacaklıdır."

Nasıl, bilimsel teorimi beğendiniz mi? Eğer bu işten hoşlandıysanız bilim insanlarının gizemli dünyalarına yolculuğa var mısınız? Hadi bakalım, büyüklerden tam, öğrencilerden öğrenci bileti alıyorum. Yolculuk başlıyor.

4. Her grafik aracı için 2 örnek veriniz.

KONU 3. Ses Seviyesindeki Araçlar

1. Aşağıdaki makaleyi okuyup sonraki sorulara cevap veriniz (Л. А. Гарашук, І. В. Голубовська. Фоностилістичні засоби в українській та англійській мовах).

1. Hangi fonetik araçları biliyorsunuz?
2. Evfoniden (ahenk) bahsediniz.
3. Aliterasyon ve asonans kavramlarını açıklayınız.
4. Kafiye kavramından bahsediniz.
5. Onomatopoeia (Yansıma Kelimeleri) dan bahsediniz.

2. Aşağıdaki cümlelerde fonetik araçları bulunuz ve kullandıkları amacı açıklayınız.

Gül gülse daim ağlasa bülbül acep değil

Zira kimine ağla demişler kimine gül

Bırak, yorgun başları bu taşlarda uyusun.

Tutuşmuş ruhlarına bir damla gözyaşı sun

“Dest-bûsi arzusiyle ölürsem dûstlar

Kûze eylen toprağım sunun ânınla yâre sû “

(Fuzuli)

“Eylülde melül oldu gönül soldu da lâle

Bir kâküle meyletti gönül geldi bu hâle”

(Edip Ayel)

“Bir büyük boşlukta bozuldu büyü”

Seherlerde seyre koyuldum semayı, deryayı.

(Tevfik Fikret)

Karşı yatan karlı kara dağlar karayıptır, otu bitmez.

(Dede Korkut)

Aşkın sesi sen, bestesi sen, nağmesi sensin.

(Hasan Sami Bolak)

Bir büyük boşlukta bozuldu büyü"

(Cahit Sitki Tarancı)

Tut ki tuttuk turuncuyu topuğundan

Aynı aynalarda ağlamadıkça

Sığar mı susmanız sarnıçlara

(Serdar Ünver)

'Chug, chug, chug. Puf, puf, puf. Ding-dong, ding-dong. Küçük tren rayların üzerinden aktı.'

(*'Watty Piper'* [Arnold Munk], *Küçük Motor Olabilir* , 1930)

'Brrrrrrriiiiiiiiiiiiiiiiiinng! Karanlıkta ve sessiz odada bir alarm saati.'

'Sabah evleniyorum!

Ding Dong! Çanlar sesli olacak. "

(Lerner ve Loewe, *'Beni Zamanın Kilisesine Getirin'*, 1956)

'Plop, plop, fizz, fizz , oh ne bir rahatlama."

(Alka Seltzer, ABD'nin sloganı)

Fısıldaştıklarını duyabiliyorum.

Kedi tüm gün miyavladı durdu.

Otobüs duraktan vın diye geçti gitti.

Bombanın gümlemesini duyduk.

O köpeğin havlamasını duydun mu?

Çok kötü öksürüyorum.

Cızırdama buradan duyuluyor.

Et ateşin üstünde cızırdadı.

Et çıtır çıtır.

3. Aşağıdaki sözcükleri Ukraynaca'ya çeviriniz. Sonra gruplara koyunuz.

fısıldamak

mırıldamak

hırıldamak

tıslamak

hışkırdamak

vınlamak

damlamak

çiselemek

küt sesi

güm sesi

alkış sesi

havlamak

mölemek

miyavlamak

İnsan Sesleri:

Hava Sesleri:

Su Sesleri:

Çarpışma Sesleri:

Hayvan Sesleri:

4. Her fonetik araç için 2 örnek veriniz.

KONU 4. Sözcük Seviyesindeki Araçlar

1. Aşağıdaki bilgiyi okuyup her sözcük seviyesindeki araçtan kısaca bahsediniz. (<https://eco-farma.ru/uk/leksicheskie-stilisticheskie-sredstva-stilisticheskie.html>)

2. Aşağıdaki makaleyi okuyup sonraki sorulara cevap veriniz.

Demir C., Karakaş Yıldırım Ö. Türkçede Metaforlar ve Metaforik Anlatımlar (<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/906470>).

1. Metafor ne demektir?
2. Metafor ve mecaz aynı mı terimler?
3. Metaforik anlatımdan bahsediniz.
4. Metafor, benzetme ve istiare arasındaki farktan bahsediniz.

3. Aşağıdaki metaforların anlamlarını açıklayınız.

Ağzınızdaki inciler.

Göksel ateş böcekleri geceyi süsledi.

Gökyüzü beyaz pamuklarla kaplıydı.

Nehrin üfürümü duyuldu.

Bir anne çocuğuna hayatını verir.

Kız kelebek oldu.

Saçlarındaki altın.

Cildinin abanozuna hayran kaldı.

Çayırların yeşil pelerini.

Sonsuz uyku.

Yaşam çiçeği.

Dünyanın ötesinde sadece mavi var.

Balı dudaklarından tattayım.

Acılık nehirler gözlerinden fıskırdı.
Saçlarındaki kar, tarihinden bahsetti.
Vücudunun fildişi onu baştan çıkardı.
Göğsünün davulunu hissetti.

4. Aşağıdaki metonimleri gruplara koyunuz.

“Bir Yakup Kadri okudum”.

Cumhurbaşkanlığı için Çankaya Köşkü.

Beyaz Saray herhangi bir şey söylemiyor.

Ford aldı.

Exxon fiyatlarını tekrar arttırdı.

Saksafon bugün grip.

Tayland’ın başka bir Vietnam olmasına izin vermeyelim.

“Hükümet güvenoyu aldı”.

basın.

kurşun.

Chernobyl.

Bush, Irak’ı bombaladı”.

1. Ürün yerine üretici:
2. Kullanıcı yerine nesne:
3. Sorumlu insanlar yerine kurum:
4. Kurum yerine mekan:

5. Olay yerine mekan:
6. Kullanıcı için nesne:
7. Biçim için öz:
8. Olay için yer:
9. Kurum için yer:
10. İnsanlar için kurumlar:
11. Üretim için üretici:
12. Yönetilen için yönetici:
13. Neden için etki: kızmak yerine sıcak basmak gibi.

5. Abartma ve azaltma nın anlamını açıklayınız.

6. Aşağıdaki cümlelerdeki abartmaları Ukraynaca ya çeviriniz.

- * Arabamız yerden yedi kat gökyüzüne zıpladı.
- * Aslı, üflesem uçacaksın arkadaşım.
- * Gözümün yaşı sel oldu, insanlar bu sele kapıldı.
- * Fotoğrafta havuz görse boğulur.
- * Filmi izlerken gülmekten öldük.
- * Ders çalışma aşkıyla tutuşuyor.
- * Çantanın ağırlığı kolumu kopardı.
- * Çamaşırlar dağ oldu.
- * Bir oturuşta bir danayı yer.
- * Dünyalar kadar ödevim var.
- * Ben var ya! Bir keresinde tam 50 kg muz yemiştım.
- * Korkudan gözleri fal taşı gibi açıldı.
- * Onu görünce dünyalar benim olmuştu.
- * Kardeşim oyuncak alınmadığı için kıyameti kopardı.
- * Sinemada gülmekten öldük.

7. Benzetme ve kişileştirme'den bahsediniz.

8. Aşağıdaki cümlelerde öğrendiğiniz araçları bulup anlamlarını açıklayınız.

- Onu destekleyen dağ gibi babası var.
- Ali, tavşan gibi hızlı koşuyor.
- Millî birlik ve toplumsal huzurumuzu baltalamak, mazisi asırlara dayanan kardeşlik bağlarımızı budamak, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü dinamitlemek isteyen meşum odakların melun oyunları gizlenemeyecek ölçüde ortadadır
- Ayşe, kaplumbağa gibi yavaş yürüyor.
- Mehmet, Ahmet gibi konuşuyor.
- Dünya kadar işim var, Mutfakta dağ gibi bulaşık birikmiş.
- Yeşim'de Rabia gibi sessiz konuşuyor.
- Türk vatanını çekemeyen, üzerine çöreklenmek isteyen, milletimizin varlığından rahatsız olan ne kadar kanı bozuk olan çevre varsa FETÖ'nün sırtını sıvazladı, eline silah tutuşturdu.
- Babam aslan gibi güçlüdür.
- Kaldırımlarda gece, bir siyah kadındır.
- Kömür gözlü öğrencilerim vardı.
- Evin geçimini üstlenince dünyanın yükünü omuzlarında hissetti.
- Annem melektir.
- Van Gölü, mavi bir çarşafı andırıyor.
- İnsan, tamamlanmamış bir ansiklopedidir.
- Dünya kadar ödevim var.
- Ben, bir bardak soğuk suyum.
- İnci gibi beyaz dişlerin var.
- Saçları altın gibi parlıyordu.

- Çocuk ateşler içinde yanıyor.
- Sana yüz defa söyledim, ellerini yıkamadan sofraya oturma diye.
- Doğum gününde dağ kadar pasta yaptırmış.
- Filler Nil Irmağı'nın yarısı kadar su içerlerdi.
- Dünyalar kadar işim var yarın gelebilirim ancak.
- Donar soğuktan efendi semender âteşti
- Bir iki gün dahi böyle eserse bu sarsar
- Tarihin dilinden düşmez bu destan
Nehirler gazidir, dağlar kahraman
Her taşı bir yakut olan bu vatan
Can verme sırrına erenlerindir

Durgunca bir deniz sahilleri öper

Söner ufuklarda sevdalı bir kamer

Yıldız gibi uçar ateşböcekleri

Gecenin gözyaşı öper çiçekleri

- Ufukta günün boynu büküktü
- Güller sakın bize küsmesin.
- Dağlara yaslanıp yatan güneşi
- Yaralı, hastadır, yorgundur sandım
- Kolayca okuyorum Apulia
- Cicero okumadı

9. Aşağıdaki makaleyi okuyup kısaca anlatınız.

Гуцуляк І. Г. Тропи і стилістичні фігури — об'єкти лінгвостилістичного дослідження. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки.* 2010. № 11. С. 50-57. (<http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

bin/irbis_nbuvcgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21RE
F=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=F
ILA=&2_S21STR=Nvpupu_2010_11_9)

10. Aşağıdaki araçlardan kısaca bahsediniz:

- Oksimoron
- Antitez
- Epitet
- Sözcüksel tekrarlama

11. Aşağıdaki oksimoronları Ukraynaca'ya çevirip anlatınız.

Orijinal kopya

Çareler çaresiz

Sessizliğin sesi

Gerçek yalanlar

Sessizce haykırmak

Yüzme bilmeyen balık

Köşeli daire

Kalıtısal kısırlık

Muhafazakâr devrimci

Özel halk otobüsü

Sabit değişken

Tarafsız taraftar

Tadımlık ziyafet

Paylaşılmış yalnızlık

Yaşayan ölü

Gecenin aydınlığı

Gündüzün karanlığı

Bakire anne

Kötü şans
Buz yanığı
Güneşin gölgesi
Düzenli Kaos
Demokrat diktatör
Tatlı acılık
Siyah ışık
Siyah süt
Özgür tutsak
Şiddetle tavsiye etmek
Sıcak dondurma.....
Kaotik düzen
Kusurlu güzellik

12. Aşağıdaki antitezleri Ukraynaca'ya çevirip anlatınız.

- Cumhuriyeti genç bir adam olarak savundum; Artık yaşlandığım için onu terk etmeyeceğim. (Cicero, 2. *Filipince*, 2.118)
- İnsan önerir, Tanrı harcar. (anonim)
- Barış değil kılıç getirmeye geldim. (Aziz Matta İncili, 10:34).
- Gelen barış sen içindir savaş ve içinde savaş uzun süre barış.
- İki şey aklın güçsüzlüğü gösterir: nefesinizi tutarak için zaman konuşma ve konuşma olman gereken zaman sessiz. (Saadi)
- Ülken senin için ne yapabileceğini sorma, senin, ülken için yapabileceğini sor. John F. Kennedy'nin açılışı, 1961.
- Asla pes etmeyin - asla, asla, asla, asla, büyük ya da küçük, büyük ya da önemsiz hiçbir şeyde, onur ve sağduyu inançları dışında asla teslim olmayın. (Winston Churchill)

- Kardeş olarak birlikte yaşamayı ya da aptallar olarak yok olmayı öğrenmeliyiz. (Martin Luther King Jr. , St.Louis’de konuşma, 1964)
- Dünya ne çok az hatırlayacak ne de burada söylediklerimizi uzun süre hatırlayacak, ama burada yaptıklarını asla unutamayacak. (Abraham Lincoln, Gettysburg Adresi, 1863)
- Barışı arzulayan, savaşa hazırlanmalıdır (Vegetius, *Epitoma Rei Militaris*, 3. kitap, giriş)
- Dört küçük çocuğumun bir gün, tenlerinin rengiyle değil, karakterlerinin içeriğiyle değerlendirilecekleri bir ülkede yaşayacaklarını hayal ediyorum. (Martin Luther King Jr. , 1963)

13. Aşağıdaki epitetleri Ukraynaca’ya çeviriniz ve anlatınız.

Altın sonbahar,
Mavi Deniz,
pamuk Prenses kış,
kadife deri,
kurnaz Odysseus
hızlı ayaklı Aşil,
hafif bir rüzgar,
çirkin bir gün,
taş bir kalp

14. Aşağıdaki sözcüksel tekrarlamaları Ukraynaca’ya çevirip anlatınız.

İş - iş - iş!
Beyin yüzmeye başlayana kadar!
İş - iş - iş!
Gözler ağır ve loş olana kadar!

Dikiş ve köşebent ve bant,
Bant ve köşebent ve dikiş, -
Düğmelerin üzerinde uyuyana kadar,
Ve onları bir rüyada dikin!

Güzellik doğrudur, gerçek güzellik, - hepsi bu
Karaçamı biliyorsun ve bilmen gereken her şey var.

15. Aşağıdaki metilerde stilistik araçları bulunuz.

Sen rüzgara benzeme

Sen rüzgara benzeme...

Rüzgar,
tohumlarını yayar
yararlı yararsız bitkilerin.

Rüzgar,
dere-tepe düz gider,
farksız hizmet eder
iyiye ve kötüye.

Sen rüzgara benzeme,

İyiye her yere ulaştır,
her yerde yok et kötüyü.

Hizmet et insanlığa

Ve insanlık duygusuyla büyü!...

1962

Deniz yolculuğu

Beşik misali sallana sallana

Sabahla denize açıldı gemi

Yosun kokan rüzgar aldı derdimi

Vuruldum sularla öpüşen tana

Hayran oldum deniz yolculuğuna

Uçan martı kuşu sandım kendimi

Yosun kokan rüzgar aldı derdimi

Vuruldum sularla öpüşen tana

Rıhtım ve insanlar ta uzaklarda

Uzaklarda kaldı sallanan mendil

Görünmez karşıda henüz bir sahil

Hayalim yıkanır yeşil sularda

Aklım fikrim benim hep uzaklarda

Bu yüzden gönlüm biraz rahat değil

Görünmez karşıda henüz bir sahil

Hayalim yıkanır yeşil sularda

Verimli Çalışma

Arçelik, daha yeni kurulmuş. Haliç kıyısında, Sütlüce'deki birinci binasında... Dört katlı koca bina... Katlar arasındaki ağır malzeme ve üretim alışverişi, iki tonluk ağır asansörlerle yapılıyor.

Daha o zamandan, çağdaş üretim yöntemlerinin uygulaması başlatılıyor. Zaten kuruluş, bugüne dek hep bu görüşle yöneltildiği için, gelişip bugünlerine gelebildi.

İşin başındaki Lütfü Doruk Bey, verimli çalışma konusunda doğru önerilerde bulunanları, ödüllendiriyor. Para ödülllerinden daha önemli olan, ödül kazananın övüncü.

Kuruluşun sevimli adamlarından Vahit de (Ada), kendi şefi Osman Bey'e öneride bulunuyor. Diyor ki:

„Öğle yemeği için ekmek, eşekle getiriliyor. Aşağıda kapı içinde eşekten boşaltılan ekmek arabalara konup, asansöre götürülüyor, yukarı çıkarılıyor. Tekrar yatay olarak arabalar itilip, mutfağa ulaştırılıyor. Bu manipülasyonlarda, savurganlık var!”

Osman Bey: „Pekiyi, öyleyse ne yapalım?” deyince, Vahit öneriyor:

„Eşeği doğrudan doğruya yük asansörüne sokup, yukarı çıkaralım. Sonra da dördüncü katta yürüterek mutfağa götürelim ve orada boşaltalım. Manipülasyonu azaltır, verimli çalışırız.”

Bu düşünce, Osman Bey'e uygun geliyor. Ertesi gün öğlede uygulamaya karar veriyorlar. Gerçekten de o gün, eşeği asansöre sokuyorlar. Elbet bu sırada hınzır Vahit, asansör kabininin tepesine çıkıp, delikten aşağısını seyrediyor. Anlatıyor:

„ O canından bezmiş gibi duran eşek, ömründe hiç yaşamadığı bir olayla karşılaştı. Ayağının altındaki zemin oynamaya başlayınca, birden çıldırdı, çifte atmaya başladı. Asansör kabininin içi cehenneme döndü. Osman Bey'le eşekçi, asansörü üçüncü katta durdurarak canlarını kurtardılar. Eşeği dışarı aldılar.”

Ekmekler merdivenden dördüncü kata çıkarılıyor ama, sorunun belalı yanı, çözülüyor. Eşeği bir kez daha asansöre sokup, üçüncü kattan zemin kata indirmeye, kimse cesaret edemiyor.

Çareyi yine, her zorluğu çözen Ethem Usta buluyor. İki büyük ağaç bulunuyor. İki yanına bağlanarak, bir eşek sedyesi yapılıyor. 20 kişi eşeği yüklenip, merdivenlerden aşağı taşıyarak indiriyorlar.

Eşek bu sırada, fena halde çifte atıyor ama, havayı dövüyor. Anırmasından, Sütlüce ayağa kalkıyor ama, dinleyen yok...

Ertesi sabah Lütfü Bey, asansör kabinine girmiş ki, yukarı çıksın. Bir de bakıyor ki, asansör kabini harabeye dönmüş... Sanıyor ki forkliftlerle yapıldı. Soruyor:

“Bunu hangi hayvan yaptı?..”

“Eşek, efendim... ”

“Anladım... Eşek ama, hangi eşek?”

KONU 5. Cümle Seviyesindeki Araçlar

1. Aşağıdaki makaleyi okuyup kısaca anlatınız Буланова М. С., Милькевич Е.С. Синтаксические стилистические средства как способ выражения категории эмотивности (на примере романа Дж. Барнса «Предчувствие конца») (<https://web.snauka.ru/issues/2016/05/66663>)

2. Aşağıdaki araçlardan kısaca bahsediniz:

- derecelendirme
- ters derecelendirme
- kiasm
- paralellik
- parsellik
- retorik soru
- polisindeton
- asindeton
- ayrılmış sözcükler
- ters sözcük sırası

3. Her araç için en az bir örnek veriniz.

4. Aşağıdaki cümlelerde öğrendiğiniz araçları bulup anlamlarını açıklayınız.

- Hatırlamak istediklerinizi unutursunuz ve unutmak istediğinizi hatırlarsınız.

Yeni Yıl ağacındaki parıltılar parladı, yandı, patlandı.

- “Cumhuriyet kurgu yazarlarının Kongre ve dışarıdaki yazarlarının, Lucian Adaları'nda onu geride bıraktığım ve iki ya da iki mükellefine bir ücret karşılığında bulması için bir destroyer gönderdiğini öğrendiği anda üç ya da sekiz ya da yirmi milyon dolar, Scot ruhu öfkeli oldu.”- Franklin Delano Roosevelt

- Yazınız hem iyi hem de orijinal, ancak iyi olan kısım orijinal değil ve orijinal olan kısım da iyi değil.

- “Ve Joshua ve onunla birlikte tüm İsrail, Zhan'ın oğlu Achan'ı, gümüşü, giysisini ve altının, oğullarının, kızlarının ve öküzlerinin, kıçlarının ve koyun ve onun çadırı ve sahip olduğu her şey.” – İncil

- İlerleme sanatı, değişimin ortasında düzeni korumak ve düzen içinde değişimi korumaktır.

- “Yıllar geçtikçe, her toplulukta görev dili, ahlak ve sadakat ve zorunluluk dilini konuşan kadınlar ve erkekler vardı” - William F. Buckley

- Siyah erkeklerin beyazların gözünde hiçbir hakkı yoksa, tabii ki beyazların siyahların gözünde hiçbir hakkı olamaz.

- Garip ve harika ve mühteşem ve gizemli bir gündü

- Acele etti, bağırdı, ağladı, inledi.

- Murat'ın karşısında. Göz kırpmadan görünüyor.

- Ben mutfaki hazırlıkları yaptım, annem masayı hazırladı, babam evimizi süstü.

- Gitmiyorlar oraya yollar.

- Tamam. Geldim. İkinci kata yukarı yürüdüm. Kapı açtım. Mehmet e yaklaştım.

Ne heyecanım vardı!.. Az kaldı, gözümün özünü göreceğim.... İşte bu an... Selam, nasılsın? O kadar....

5. Aşağıdaki metinde stilistik araçları bulunuz.

Özgür kurt

Karnını doyurmak için yiyecek bir şeyler bulmaya çıkan kurt, gecenin karanlığında sessiz sessiz yürüyordu. Çok aç olduğu belliydi. Ayın bedenine vuran ışıklarından nerdeyse kemikleri sayılıyordu. Patikaya doğru ilerlerken; iyi beslendiği her halinden belli olan heybetli ve tüyleri oldukça bakımlı bir köpekle karşılaştı. Onun bu haline imrenen kurt;

Ne şanslısın! Sana bakacak ve karnını doyuracak insanlar, gece güvenle uyuduğun bir yuvan var. Bu halinden ne kadar da memnun görünüyorsun.

Köpek, kurda doğru merhametli bir bakış atarak kurdun bu çelimsiz haline üzüldü. Yaşadığım yerde yiyecek bulmakta zorluk çekmiyorum, düzenli bir hayatım var dedi. Eğer sen de benim gibi düzenli bir hayat istersen benimle gelebilirsin. İstedığın kadar doyersin ve kulübemi paylaşıyoruz.

Bu teklifi büyük bir sevinçle karşılayan kurt, köpekle birlikte yola düştü. Geceleri evin korunmasında köpeğe yardım edecek böylece düzenli kalacak bir yeri ve bol miktarda yiyeceği olacaktı.

Birlikte köpeğin evine doğru yürürlerken kurt, köpeğin parlak tüylerinin arasında bir yara izi gördü ve sordu: Boynundaki yara izi nedir? Canın acıyor mu, bu nasıl oldu?

Köpek, umursamaz bir tavırla cevap verdi: Önemli bir şey değil. Zincirin tasması yapmış olabilir, acımıyor, dedi.

Kurt, büyük bir hayretle sordu, nasıl yani sen özgür bir hayat sürmüyor musun?

Köpek, aslında sadece gündüzleri zincire bağlanıyorum. Sahibim benim saldırgan bir köpek olduğumu ve etrafa zarar vereceğimi düşünerek beni bağlıyor. Geceleri ise tasmamı takmıyor, istediğim yere gitmekte özgür oluyorum. Hem bu durum benim için daha iyi. Çünkü akşama kadar dinleniyor uyuyor ve güçleniyorum. Ardından da karnımı bir güzel doyurup gece görevimi daha iyi bir şekilde yerine getirebiliyorum.

Evdeki herkes beni çok seviyor. Evin küçük oğlu benimle oynamaya bayılıyor. Evin hizmetçileri beni besliyor. Bazen de sahibimin tabağından yiyorum. Bu sırada arkasına bile bakmadan karanlıkta kaybolan kurdun arkasından seslendi:

Nereye gidiyorsun?

Kurt, köpeğe dönerek senin adına sevindim benim tutsak arkadaşım. Tüm yiyecekler, mutlu yuvan ve seni sevdiğini söyleyen o sahipler senin olsun. Ben özgürlüğümü tüm bu şeylerin hiçbirisine değişmem. Ve ne için olursa olsun o zinciri boynuma takmayı kabul etmem, diyerek yoluna gitti.

KONU 6. Gazetecelik üslubu

1. Gazetecelik üslubuna ait olan metinlerde hangi üslup araçları var diye açıklayınız.
2. Aşağıdaki metinde bütün seviyelerin araçları bulunuz ve yorum yapınız.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, özel uçak "TUR" ile saat 10.20'de Azerbayca n'ın başkenti Bakü'ye gitti. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Füzuli Uluslararası Havalimanı'nın açılışına katıldı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bulunduğu uçak, Azerbaycan'ın işgalden kurtardığı topraklarda inşa ettiği ilk havalimanı olan Fuzuli Uluslararası Havalimanı'na iniş yaptı. Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlhamAliyev tarafından karşılanan Erdoğan, Fuzuli Uluslararası Havalimanı'na inen ilk devlet başkanı oldu.

Yeni havalimanının açılış kurdelesini kesen Erdoğan ve Aliyev, daha sonra havalimanı binasını gezip, yetkililerden bilgi aldı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun ve Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın da Azerbaycan'a geldi.

FÜZULİ ULUSLARARASI HAVALİMANI'NIN AÇILIŞINA KATILDI

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in davetine icabetle Azerbaycan'a günübirlik çalışma ziyaretinde bulunmak üzere Bakü'ye giden Cumhurbaşkanı Erdoğan, Vatan Muharebesi neticesinde işgalden kurtarılan Füzuli'deki Uluslararası Havalimanı'nın açılışına katıldı.

AKILLI TARIM KAMPÜSÜ'NÜN TEMELİ ATILACAK

Erdoğan, bölgede yapılan kara yolunun ve Zengilan'da Türkiye'nin de katkılarıyla inşa edilecek Akıllı Tarım Kampüsü'nün temel atma törenlerine iştirak edecek.

Kİ ÜLKE İLİŞKİLERİ TÜM YÖNLERİYLE GÖZDEN GEÇİRİLECEK

Ziyarete, Türkiye/Azerbaycan ilişkileri tüm yönleriyle gözden geçirilecek, iki ülke arasındaki iş birliğinin daha da derinleştirilmesi için atılacak adımlar ele alınacak.

Görüşmelerde ikili ilişkilerin yanı sıra güncel, bölgesel ve uluslararası gelişmeler hakkında fikir teatisinde bulunulması da öngörülüyor.

CNN TÜRK'te Erdoğan'ın ziyareti hakkında şu detaylara yer verildi:

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ziyareti son bir yılda Azerbaycan'a gerçekleştirdiği 3. ziyaret olma özelliğini de taşıyor. Şu anda bulunan havalimanına iniş yapan ilk lider olma özelliğini de taşıyor Cumhurbaşkanı. Bu açılış töreni ile birlikte havalimanı faaliyete başlayacak. Şuşa'ya 100, başkent Bakü'ye ise 300 km'lik mesafede bu havaalanı. Aliyev de gerçekleştirdiği ziyaretlerden birinde "Bu havalimanı Karabağ'ın hava kapısıdır" demişti. Havalimanının pisti 3 bin metre uzunluğunda ve 60 metre genişliğinde. Terminali saatte 200 yolcuya hizmet verecek kapasiteye sahip ve büyük kargo uçakları da dahil tüm geniş gövdeli uçaklar iniş ve kalkış yapabiliyor.

KONU 7. Siyaset üslubu

1. Siyaset üslubuna ait olan metinlerde hangi üslup araçları var diye açıklayınız.
2. Aşağıdaki metinde bütün seviyelerin araçları bulunuz ve yorum yapınız.

10 Kasım Konuşma, Nurettin Doygun

Sayın Valim

Değerli Protokol Üyeleri

Sevgili Misafirler

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucusu Büyük Atatürk'ün, aramızdan ayrılışının 75. yılındayız. 10 Kasımların, Atatürk'ün 57 yıllık hayatını, mücadelesini, milletimize kazandırdıkları ve kazandırmak istediklerini doğru anlama bakımından önemi büyüktür. Bu meyanda Atamızın bize ve ülkemize kazandırdıklarının mutluluğu ile yeni bir 10 Kasım'ı yaşıyoruz. Yüce Atatürk'ün ölümünün 75. yıldönümünde her 10 kasımda olduğu gibi bu yıl da yine sevgi ve saygı ile anıyoruz.

Bilindiği gibi, 19. yüzyıl, Avrupa'nın, ekonomi, hukuk ve eğitim alanlarında büyük atılımlar yaptığı bir yüzyıldır. Avrupalı aydınlar ve yöneticiler, kendi toplumlarının 19. yüzyıldaki büyük gelişme ve dönüşümlerine öncülük etmişlerdir. Ne yazık ki, Osmanlı aydını ve yönetimi, çağın dinamiklerini ve dönüşümlerini, bilinçli bir şekilde tanımak ve çağla barışık yaşamayı başarmakta yetersiz kalmıştır.

Mustafa Kemal Atatürk ise, Türk devletinin ulaşması gerektiği aşamayı, 20. yüzyılın başlarında şaşmaz bir sezgiyle görerek yaşamda en gerçek yol göstericinin bilim ve teknoloji olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca gerçek kurtuluşun ekonomik bağımsızlıktan, ülkenin her bakımdan kalkındırılıp güçlendirilmesinden geçtiğini belirtmiş, batı uygarlığının biliminden, teknolojisinden yararlanarak, bunları özümseyerek çağdaş uygarlık düzeyine çıkıp, bu düzeyi de aşmayı milletin önüne amaç olarak koymuştur. Atamız bu amacı daha somut olarak "Büyük davamız, en

medeni en müreffeh millet olarak varlığımızı yükseltmektir”. Şeklinde ifade etmiş ve refah toplumu olmayı hedef göstermiştir.

Gerçekten de 1920 ile 1938 yılları arasında sağlanan gelişme ve değişimler, hem milletin birbiriyle kucaklaşması, hem de çağ ile yarışmak düşüncesiyle temellendirilmiştir. Uygulanması da milletin çağdaşlaşmaya katılması ve ona katkıda bulunması şeklinde olmuştur.

Atatürk’ün, Türk milletini büyük bir atılıma hazırladığı ve yönlendirdiği yüzyılda Avrupa ve Asya’nın pek çok ülkesinde, totaliter rejimler veya diktatörlükler bulunuyordu. Böyle bir dünyada Atatürk, yabancı bir gazetecinin sorusuna “Ben kalpleri kırarak değil, kazanarak hükmetmek isterim” diye cevap vermiştir.

Aynı çağda yaşayan, gerek kendi milletleri, gerekse dünya için endişe ve korku kaynağı olan liderler, bugün ya unutulmuş ya da kötü miraslarıyla anılır olmuştur. Atatürk ise, sevgi ve saygı uyandırarak, Türk milletini, çağ ile tanıştırmaya gayret edip varlığını teminat altına almaya yöneltmiştir. “Muasır medeniyet seviyesinin üzerine çıkmak” hedefi ise çağın akışına yön verme düşüncesinin bir göstergesidir.

Yalnız 10 Kasımlarda değil, her daim, Atatürk’ün mücadele azmi, bizlere yüklediği sorumluluklar ve gösterdiği hedefler tekrar tekrar konuşulmalıdır. Ülkemizin en zor anında bile düşünüp ortaya koyduğu milli hedef ve stratejilerin hatırlanması, bu tür çabaların anlam ve değerinin çok iyi bilinmesi, Büyük Atatürk’ün ebedi istirahatgâhında huzur içinde yatması bakımından da önemlidir.

Konuşmama Yüce Atatürk’ün sözleriyle son vermek istiyorum. “Ben, manevi miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım ilim ve akıldır. Benden sonrakiler, bizim aşmak zorunda olduğumuz çetin ve köklü zorluklar karşısında, belki gayelere tamamen erişemediğimizi, fakat asla taviz vermediğimizi, akıl ve ilmi rehber edindiğimizi tasdik edeceklerdir. Benim Türk milleti için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra beni benimsemek isteyenler, bu temel eksen üzerinde akıl ve ilmin rehberliğini kabul ederlerse, manevi mirasçılarım olurlar.”

Bu düşüncelerle Büyük Atatürk'ü ebediyete intikalinin 75. yıldönümünde bir kez daha rahmet ve minnetle anıyor. Herkesi saygıyla selamlıyorum.

KONU 8. Edebiyat üslubu

1. Edebiyat üslubuna ait olan metinlerde hangi üslup araçları var diye açıklayınız.

2. Aşağıdaki metinlerde bütün seviyelerin araçları bulunuz ve yorum yapınız.

Tevazu Üzerine Hikaye

Adamın biri kötü yoldan para elde eder ve bir inek alır. Daha sonra bundan çok pişman olur ve bunu iyi bir şeye çevirmek için bu ineği Hacı Bektaşî Veli'nin dergahına bağışlamayı düşünür. Dergahlar o zamanlar aş evi şeklinde de kullanılan yerlerdi.

Adam Hacı Bektaşî Veli'nin dergahına gider ve olanları anlatır. İneği dergaha bağışlamak istediğini söyler. Hacı Bektaşî Veli helal olmadığını söyleyerek kurbanı istemez.

Bunu duyan adam ineğini alır ve Mevlevî dergahına gider. Aynı şeyleri Mevlana'ya da anlatır. Mevlana ise büyük bir hoşgörü ile ineği kabul eder. Adam durumu Hacı Bektaşî Veli'ye de anlattığını. Fakat onun ineği kabul etmediğini söyler. Bunun üzerine Mevlana şöyle yanıt verir.

-Biz karga isek Hacı Bektaşî Veli şahindir. Bizim konduğumuz leşe o konmaz. Bu nedenle de biz bu hediyeyi kabul etsek de o kabul etmez.

Adam bunun üzerine tekrar Hacı Bektaşî Veli'nin dergahına gider. Durumu anlatır. Kendisinin kabul etmediği ineği Mevlana'nın kabul ettiğini söyler. Hacı Bektaşî Veli ise şöyle yanıt verir:

-Bizim gönlümüz su birikintisi iken Mevlana'nın ki bir okyanustur. Bu sebeple bir damla ile bizim gönlümüz kirlenir fakat onun gönlü kirlenmez. Bu sebeple Mevlana senin hediyeni kabul etti der.

Ateş, Su ve Aşk

Varol McKars (Varol Karşlıoğlu)

1. Kılıç Sözcükler

Yokohama

“O adama âşık olman ihanet değil de nedir? Sen, daha birkaç yıl önce ÷lkemize o büyük felaketi yaşatan, Hiroşima’yı, Nagazaki’yi yok eden, ailemizden ve çevremizden, kocan dahil yüz binlerce kişiyi öldüren bir işgal ordusunun subayını seviyorsun öyle mi?”

Ahşap, tek katlı evin bahçesi bir kamyon kasasından daha küçüktü. Bahçeye açılan kayar kapının yanında duran ufak tefek yaşlı kadının, karşısındaki genç gelininin yüreğini delik deşik eden bakışları bir an, içeriye doğru esen bir bahar rüzgârının havalandırdığı tülün ardında kayboldu. Bu birkaç saniye bile Akemi’nin derin bir nefes almasına yetti. Hüzünlü bakışlı yirmi sekiz yaşındaki genç kadın, suyun altında soluksuz kalmış gibiydi. Bembeyaz saçlarını topuz yapmış, kırmızı kimonosu gibi bakışları da âdeta alev saçan kayınvalidesi, o görünmez katanasını bir kez daha sallamaya hazırlanıyordu. En keskin sözcüklerle bilemişti dilini. Ve konuşmaya başlaması ile birlikte indirdiği her darbe Akemi’nin ruhunda derin yaralar açıyor, bu yaralardan fişkırان kan, tüm benliğine yayılıyordu.

İçinde birkaç parça eşya olan, sade ve gösterişsiz odanın tatami kaplı zemini üzerine diz çökmüştü, boğazında düğümlenen ve dile getiremediği sözcüklerle boğulur gibi titriyor, incecik parmaklarını kıracakmışçasına hiç durmadan ellerini birbirine kenetleyip gevşetiyordu. Bakışlarıyla sanki kendisini bu odadan çekip kurtaracak bir şeyler arar gibi başını önüne eğmiş, gözlerini bir noktaya sabitlemişti.

“O Amerikalılar, oğlumun ve yüz binlerce günahsız sivilin katilleri, anlıyor musun?” Akemi yine cevap veremedi. Başını bahçe kapısına doğru çevirdi: Batmakta olan nisan güneşinin solgun ışıkları bahçedeki akçaağacı yıkıyor gibiydi. O ağacın yerinde olmayı, bu sözlerin hiçbirini duymadan, hiçbir şey söylemeden öylece kalmayı diledi içinden.

Gelini sessizliğini korudukça yaşlı kadın daha da hiddetlenerek ses tonunu yükseltiyor, soluk alıp verişini hızlanıyor, ağzından tükürükler saçarak haykırmaya devam ediyordu. Birkaç adım atıp gelininin tam karşısına geçti, buyurgan bakışlarıyla sanki ayağa kalkmasını ister gibiydi. Akemi'nin titreyen dizlerinin dibinde dikilirken, genç kadın da kayınvalidesinin nefesinin sıcaklığını alnında hissediyordu şimdi. Akemi suskun kaldıkça, yaşlı kadının öfkesi daha da kabarıyordu.

“Bir daha düşün bu aşkı, olur mu? Bu senin mutluluğun mu, yoksa ailemizin acılarının ve utancının katmerlenmesi mi olacak? Belki o zaman aşk demeye utanırsın.”

Tokyo'daki Amerikan Kara Kuvvetleri Hastanesi hemşirelerinden olan ve Kore Savaşı'nda yaralanan yüzlerce askere şifa dağıtan Akemi Yoshida, şu anda içinde bulunduğu duruma neyin merhem olacağını bilemeyecek kadar yalnız ve umarsız hissediyordu kendini.

Kayınvalidesi sanki her an gelinini kollarından tutup sürükleyecekmiş gibi ellerini iki yana açmıştı, bir çeşit öfke nöbetine tutulmuş gibiydi.

“Makassar'ın geçen haftaki uğurlanışı da, Tokyo caddelerindeki o coşku da bir illüzyondur. Sen de bu rüyadan uyan artık. Bize yardım ediyormuş gibi görünen o general, halen yaşadığımız acıları bize, en azından bana unutturamaz. Sen de unutmuyacaksın; unutmamalıydın.”

Aika'nın odanın uzak köşesinden yükselen ağlama sesi, babaannesinin öfkeli söylevini bastırmaya çalışan yanık bir türkü gibi odayı doldurdu. Uyuşan dizleri üzerinde, kolundan destek alarak doğrulan Akemi, çıplak ayaklarıyla yere korkarcasına basarak o tarafa yöneldi, beşiğe doğru eğilip küçük kızını kucağına aldı. İstemdişi bir şekilde o da ağlamaya başlamıştı, gözyaşları yanaklarından süzülüyordu. Kızının sesi, bir ağlama bile olsa ona güç veriyor; bir yandan duyduğu acıyı hafifletiyor, bir yandan da yarasını daha çok deşiyordu.

Kayınvalidesi ise, ne gelininin gözyaşlarından, ne de torununun ağlamasından etkilenmiş gözüküyordu. Bakışlarını annesinin kucağında artık ağlaması kesilmiş olan

ve parmağını emen iki yaşındaki Aika'ya çevirdi: Ellerini belinin arkasında birleştirerek, bir hapisane gardiyanının duygusuz, otoriter tavrıyla birkaç adım attı.

Birdenbire gelininin yüzüne çevirdi bakışlarını, “Ya Aika? O ne olacak?” diyerek gürlendi, “Öksüz kızın, ilerleyen yaşlarda, ülkesini işgal etmiş bir ordunun subayına mı baba diyecek? Zavallı oğlum bunları görmediği, duymadığı için ne kadar şanslı!”

Genç ve acılı anne, aldığı kılıç darbelerini sayamıyordu artık. Kayınvalidesinin dudaklarından dökülen her sözcük, içini biraz daha fazla kanatıyordu. Yaşlı kadının gözbebeklerinden yansıyan öfke alevleri dünyanın öbür ucuna gitse bile genç hemşirenin peşini bırakmayacaktı besbelli. Ama kendini daha fazla tutamadı, gözyaşlarına boğulurken duygularını bir nebze olsun dışavurmayı başardı:

“Anne! Yaşadığımız bütün bu acılara neden olan bu savaşı biz başlatmadık mı? Pearl Harbour’ı bombalayarak bu cehennem ateşini ilk biz yakmadık mı?”

Yaşlı kadın, bir an için afalladı, beklemediği bir kılıç darbesi almış gibi yüzünde şaşkınlıkla karışık bir acı belirdi. Belinin arkasında birleştirdiği kollarını iki yana açtı ve sağ elinin işaret parmağını gelinine doğrulttu.

“Bu fikirleri kafana o İngilizce öğretmeni mi sokuyor?”

Akemi cevap vermedi. Bakışları Hiroshima ve Nagazaki sonrasının korkunç sessizliğini andırıyordu. Kayınvalidesi hızlı bir hareketle kılıcını kınına yerleştirir gibi hiçbir şey söylemeden sürgülü kapıyı açıp yatmak üzere kendi bölmesine geçti.

KONU 9. Her günkü konuşma slubu

2. Her günkü konuşma üslubuna ait olan metinlerde hangi üslup araçları var diye açıklayınız.

2. Aşağıdaki metinlerde bütün seviyelerin araçları bulunuz ve yorum yapınız.

A: Haydi kızım, okula geç kalacaksın.

B: Of anne ya, ne okulu!

A: Ne demek ne okulu! Gitmeyecek misin bugün okula?

A: Gitmeyeceđim! Ne bugün ne yarın!

B: Aa! Ne oldu kızım! Nereden aklı şimdi okula gitmeyeceğim, falan!

A: Öyle işte anne! alıřsamda bitiremeyeceđim okulu, niye gidio zaman kaybedeyim ki?

B: Sen gel, otur bakayım řuraya. Anlat, ne oldu?

A: Of! Hocanın biri kafayı taktı bana ne yapsam kızıyor, ne söylesem yanlış anlıyor! Geçen sınavdan da bırakmış beni. Çok onemli bir sınavdı!

B: Güzel kızım durup dururken hocan niye kafayı taksın sana? Sen iyi alışmamışsındır, onun için de kl not almışsındır!

A: Anne anlamıyorsun, ben ne de olsa geçirmez beni! Gıcık oluyor bana! Ben de ona gıdcık oluyorum tabi!

B: Allah Allah! Ne biçim konuşuyorsun sen! O seni sevmese de sen onu seveceksin! En azından saygı göstermek zorundasın. Nasıl olsa senin büyüğün, hocan!

A: Tamam anne, tamam! Sana ne zaman anlatsam bir sorunumu aynı şeyi yapıyorsun! Beni dinlemiyorsun bile!

КАЙНАКҶА:

1. Çalışkan A. Üslup ve üslup bilim üzerine-1: ilk belirlemeler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt: 7 Sayı: 34. S. 29-52.
2. Karahancı I. Üslup belirleme girişimlerine dil verileri üzerinden yaklaşmak. *Journal of International Social Research*, 2016. S 180-198
3. Гасанли-Гарибова Ш. История формирования научного стиля на тюркских языках. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія, 2018. № 32, Том 2. С. 30-33.
4. Sari I. Türkçede ekleme dışı sözcük yarımı ve sözlükselleşme. İstanbul, 2019. 455 s.
1. Aksan D. Türkçenin sözvarlığı. Ankara; Engin yayınevi, 1996. 250 s.
2. Ганич Д. І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. К.: Вища шк.,1985. 250 с.
3. Зеленко А.С. Основы лексикологии (под кутом зору теорії лінгвістичного детермінізму). Луганськ: Альма-матер, 2003. 180 с.
4. Назарова Г.Ш. Лексикология современного турецкого языка. Тверь.: Изд-во ТашГИВ, 2002. 78 с.
5. Нурмаханов А.Н. Тюркская фразеология. Алмааты, Гылым, 1998. 267 с.
6. Мініахметова Е.Х. Омоніми у турецькій мові. Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Сер.: Филология. 2007. Т. 20 (59). No 5. С. 206-214.

SINAV SORULARI

1. Uslup bilimi. Amacı ve ödevleri.
2. Grafik seviyesindeki stilistik araçları
3. Ses seviyesindeki stilistik araçları
4. Sözcük seviyesindeki stilistik araçları
5. Cümle seviyesindeki stilistik araçları
6. Anlatım tarzları
7. Gazetecilik üslubunun özellikleri
8. Sahne üslubunun özellikleri
9. Edebiyat üslubunun özellikleri
10. Her günkü konuşma üslubunun özellikleri

Навчальне видання

Юмрукуз Анастасія Анатоліївна

**Методичні рекомендації до практичних занять
з дисципліни «Стилістика основної іноземної мови» для студентів
3-го року навчання спеціальності 014 Середня освіта (Мова і
література (турецька))**

Авторська редакція

Підписано до друку 31.01.22. Формат 60×90 1/16.

Печать офсетна. Папір типографський № 3.

Тираж 300 екз.

Копіювальний центр «Магістр»

М.Одеса, вул. Торгова, 3

тел. 732-18-27